

RAN-2962 - 63

S.Y.B.A. - Sem-IV Examination

March / April - 2019

Sanskrit (Principal)

गङ्गालहरी – पण्डित जगन्नाथः एवं अर्थावबोधः

&

Sanskrit Paper-8B (Sanskrit Padhya Sahitya Arthavbodh)
(Prastavikvilas - Jagannathkrut and Arthavbodh)

Time: 2 Hours]

[Total Marks: 50

सूचना : / Instructions

नीचे दृष्टविले निशानीवाणी विगतो उत्तरवली पर अवश्य लपवी.
Fill up strictly the details of signs on your answer book

Name of the Examination:

S.Y.B.A. - Sem-IV

Name of the Subject :

Sanskrit (Principal) & Sanskrit Paper-8B

Subject Code No.: 2 9 6 2 & 2 9 6 3

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

RAN-2962

Sanskrit (Principal) गङ्गालहरी – पण्डित जगन्नाथः एवं अर्थावबोधः

प्र.१ टूंकुमां जवाब आपो. (गमे ते पांच) १०
Q.1 Write answer in short. (Any Five) 10

- (१) जगन्नाथनो जन्म क्वां राज्यमां थयो हतो?
- (1) In which state Jagannath was born?
- (२) 'गङ्गालहरी' मां आवता बे पौराणिक संदर्भो जणवो.
- (2) Give the two mythological references from 'Gangalahari'.
- (३) 'गङ्गालहरी' अनुसार गंगानी उत्पत्ति क्वांथी थर्छ हती?
- (3) According to 'Gangalahari' from where Ganga was born?

RAN-2962 - 63]

[1]

[P.T.O.]

- (૪) ગંગામૈયાનું આસન શું છે?
- (4) What is the 'આસન' of Gangamaiya?
- (૫) જગન્નાથની દષ્ટિએ શ્રેષ્ઠ ઔષધિ કઈ છે?
- (5) According to Jagannath which medicine is best?
- (૬) જગન્નાથનાં અલંકારશાસ્ત્રનાં ગ્રંથોના નામ જણાવો.
- (6) Name the books on poetics by Jagannath.
- (૭) 'ભામિની વિલાસ' માં કેટલા વિભાગનો સમાવેશ થયેલો છે?
- (7) How many divisions are there in 'ભામિની વિકાસ' ?

પ્ર.૨ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે સાનુવાદ સમજાવો. ૮

Q.2 (A) Translate with explanatory notes. (Any Two) 8

૧) સ્મૃતિં યાતા પુંસામકૃતસુકૃતાનામપિ ચ યા
 હરવ્યંતસ્તંદ્રાં તિમિરમિવ ચંદ્રાંશુસરણિઃ।
 ઇયં સા તે મૂર્તિઃ સકલસુરસંસેવ્યસલિલા
 મમાન્તઃ સંતાપં ત્રિવિધમપિ પાપં ચ હરતામ્॥

૨) મહાદાનૈર્ધ્યાનૈર્બહુવિધવિતાનૈરપિ ચ યત્
 ન લભ્યં ઘોરાભિઃ સુવિમલતપોરાશિભિરપિ।
 અર્ચિત્યં તદ્વિષ્ણોઃ પદમખિલસાધારણતયા
 દદાના કેનાસિ ત્વમિહ તુલનીયા કથય નઃ॥

૩) અલભ્યં સૌરભ્યં હરતિ સતતં યઃ સુમનસાં
 ક્ષણાદેવ પ્રાણાનપિ વિરહશસ્ત્રક્ષતભૃતામ્।
 ત્વદીયાનાં લીલાચલિતલહરીણાં વ્યતિકરાત્
 પુનીતે સોઽપિ દ્રાગહહ પવમાનસ્ત્રિભુવનમ્॥

૪) પયઃ પીત્વા માતસ્તવ સપદિ યાતઃ સહચરૈ -
 વિમૂઢૈઃ સંરન્તું કવચિદપિ ન વિશ્રાંતિમગમમ્।
 ઇનાદીમુત્સહ્ગો મૃદુપવનસંચારશિશિરે
 ચિરાદુન્નિદ્રં માં સદયહૃદયે શાયય ચિરમ્॥

(બ) ગદ્યખંડ વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનાં સંસ્કૃતમાં જવાબ આપો. ૫

(B) Read the passage and answers in Sanskrit given below: 5

અસ્ત્યુજ્જયિનો વર્ત્મનિ પ્રાન્તરે મહાન પિપ્પલીવૃક્ષઃ। તત્ર હંસકાકૌ નિવસતઃ।
 કદાચિત્ ગ્રીષ્મસમયે પરિશ્રાન્તઃ કશ્ચિતપથિકસ્તત્ર તરુતલે ધનુઃકાષ્ઠં સન્નિધાય સુપ્તઃ।

क्षणान्तरे तन्मुखाद्वृक्षच्छायापगता। ततः सूर्यतेजसा तन्मुखं व्याप्तमवलोक्य कृपया तद्वृक्षस्थितेन हंसेन पक्षौ प्रसार्य पुनस्तनमुखे छाया कृता। ततो निर्भरनिद्रासुखिना तेनाध्यन्येन मुखप्यादानं कृतम्। अथ परसुखमसहिष्णु स्वभावदौर्जन्येन स काकस्तस्य मुखे पुरीषोत्सर्ग कृत्वा पलायितः। ततो यावदसौ पान्थ उत्थायोर्ध्वं निरीक्षते तावतेनावलोकितो हंसः काकेन हत्वा व्यापदितः। अतोऽहं ब्रवीमिदुर्जनेन समं न स्थातप्यमिति।

- (१) कुत्र स्थितः पिप्पलीवृक्षः?
- (२) पथिकः तत्र कदा किमर्थं च आगतः?
- (३) कृपया हंसेन किं कृतम्?
- (४) ततः तेन काकेन किं कृतम्?
- (५) ततः पान्थेन किं कृतम्?

- प्र.३ पंडित जगन्नाथना जवन विशे अने जवन विशेनी दंतकथाओ विशे विस्तारथी नोंध लभो. 13
- Q.3 Write in details regarding Jagannath's life and legends of Jagannath's life. 13

अथवा OR

- प्र.३ “निर्दूषणा गुणवती रसभावपूर्णा...” आ विधानने आधारे पंडित जगन्नाथनी काव्यशैली विस्तारथी समज्जवो. 13
- Q.3 “निर्दूषणा गुणवती रसभावपूर्णा...” explain Jagannath's काव्यशैली with this sentence. 13

- प्र.४ टूंकनोंध लभो. (गमे ते भे) 14
- Q.4 Write short notes. (Any Two) 14

- (१) जगन्नाथ अेक कवि तरीडे
- (1) Jagannath as a poet.
- (२) जगन्नाथनां लहरी काव्यो.
- (2) The लहरीकाव्य of Jagannath.
- (३) जगन्नाथे वरुविलां गंगाना गुण.
- (3) Virtues of 'गङ्गा' Narrated by Jagannath.
- (४) 'गङ्गावहरी' मां प्रकृति निरूपण.
- (4) Nature description in Gangalahiri.

RAN-2963

Sanskrit Paper-8B

Sanskrit Padhya Sahitya Arthavbodh (Prastavikvilas - Jagannathkrut and Arthavbodh)

પ્રશ્ન-૧	ટૂંકમાં જવાબ આપો. (કોઈ પણ પાંચ)	૧૦
Q.1	Write answers in short. (Any Five)	10
(૧)	જગન્નાથે રચેલા લહરીકાવ્યોના નામ આપો.	
(1)	Give the names of Lahrikavya created by Jagannath.	
(૨)	‘સુધાલહરી’માં કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે? અને તે ક્યા છંદમાં લખાયું છે?	
(2)	Who is praised in ‘Sudhalahari’ in which rhyme is it written.	
(૩)	ચંદનવૃક્ષની બખોલમાં કોણ રહે છે? ગુણની કદર કેવા માણસો કરી શકે?	
(3)	Who lives in the cavity of Chandanvriksh? Who can appreciate the characteristics?	
(૪)	જગન્નાથના પ્રશસ્તિ કાવ્યોના નામ આપો.	
(4)	Write the names of the ‘prashastikavya’ of Jagannath.	
(૫)	મિલિન્દા: શબ્દનો અર્થ જણાવો.	
(5)	Give the meaning of the word મિલિન્દા:।	
(૬)	રમણીયાર્થપ્રતિપાદક: શબ્દ: કાવ્યમ્। આ કાવ્યની વ્યાખ્યા ક્યા કવિએ આપી છે?	
(6)	રમણીયાર્થપ્રતિપાદક: શબ્દ: કાવ્યમ્। Which of the following poet has given the definition of poetry?	
(૭)	જગન્નાથનું અભ્યાસ સ્થળ ક્યું હતું? અને તેની પત્નીનું નામ શું હતું?	
(7)	What is Jagannath’s educational place? What was his wife’s name?	

प्र.२ (अ) गमे ते भे सानुवाट समञ्जसो. ८
Q.2 (A) Explain with translation any Two of the following. 8

- १) भुक्ता मृणालपटली भवता निपीता
न्यम्बूनि यंत्र नलिनानि निषेवितानि।
रे राजहंस वद तस्य सरोवरस्य
कृत्येन केन भवितासि कृतोपकारः॥
- २) समुत्पत्तिः स्वच्छे सरसि हरिहस्ते निवसनं
निवासः पद्मायाः सुरहृदयहारि परिमलः।
गुणैरैतैरन्यैरपि च ललितस्याम्बुन तव
द्विजोत्तंसे हंसे यदि रतिरतीवोन्नतिरियम्॥
- ३) अयि दलदरविन्द स्यन्दमानं मरन्दं
तव किमपि लिहन्तो मञ्जु गुज्जन्तु भृङ्गाः।
दिशि दिशि निरपेक्षस्तावकीन विवृण्वन
परिमलमयमन्यो बान्धवो गन्धवाहः॥
- ४) याते मय्यचिराभिदाह्य मिहिर ज्वालाशतः शुष्कतां
गन्ता कं प्रति पान्थसंततिरसौ संतापमालाकुल।
एवं यस्य निरन्त राधिपटलैर्नित्यं वपुःक्षीयते
धन्यं जीवनमस्य मार्गसरसो घिग् वारिधीनां जनुः॥

(ब) गद्यभंड वांशी प्रश्नोना संस्कृतभां ज्वाब लभो. ०५
(B) Read the following passage and answer the questions
in Sanskrit. 05

श्रूयते हि एतत् पुरा कालिदासः अतीव मूर्खः आसीत्। यः
यस्मिन् राज्ये निवसति स्म, तस्य राज्यस्य राजकन्या रूपवती ज्ञानवती
अभिमानिनी च आसीत्। प्राप्ते यौवने तदा उद्घोषः कारितः “यः
विद्वान् शास्त्रार्थं मां जेतस्यति स मे भर्ता भविष्यति।” ताम् जेतुकामा
बहवः विद्वांसः आगताः, किन्तु न कोऽपि जेतुं पारयामास। पराजितैः
तैः विद्वद्भिः एका योजना कृता। यः खलु मूर्खेषु मूर्ख स्यात् तेन
सह अस्याः परिणयः कार्य इति कालिदासनाम्ना कश्चित्पुरुषः यस्यां
शाखायां तिष्ठन् वर्तते, तां शाखामेव छेतुं प्रवर्तते। तं दृष्ट्वा
सर्वेऽपि विद्वांसः मुदिताः जाताः तैः मन्त्रित यत् अयमेव मूर्खतम्।

- (१) कालिदासः कीदृशः आसीत्?
- (२) तस्य राज्यस्य राजकुमारी कीदृशी आसीत्?
- (३) राजकुमार्या कः उद्घोषः कारितः?
- (४) विद्वद्भिः का योजना कृता?
- (५) कालिदास नाम पुरुषः किं करोति स्म?

- प्र.३ 'मुक्तक'ना लक्षणो आपी. 'मुक्तककाव्य' तरीके 'प्रास्ताविक विलासनुं' मूल्यांकन करो. १३
 Q.3 Give the features of 'मुक्तक' and evaluate 'Prastavik vilas' as 'मुक्तक काव्य'. 13

अथवा OR

- प्र.३ जगन्नाथनी कवि तरीकेनी सिद्धियोनुं 'प्रास्ताविक विलासनी' आधारे निरूपण करो. १३
 Q.3 Describe the achievements of Jagannath as a successful poet on the basis of 'Prastavik Vilas' 13

- प्र.४ गमे ते बे विवेचनात्मक नोंधे लभो. १४
 Q.4 Write critical notes on any two of the following. 14

- (१) जगन्नाथ विशे दंतकथा
 (1) The legend of Jagannath's life.
- (२) 'प्रास्ताविक विलास'मां सज्जन प्रशंसा
 (2) सज्जन प्रशंसा in 'प्रास्ताविक विलास'
- (३) जगन्नाथनी अन्योक्तिओ.
 (3) The Anyoktis of Jagannath.
- (४) जगन्नाथनी विद्वत्ता.
 (4) Scholarship of Jagannath.